

Història Contemporània d'Espanya II, de la Monarquia a la República

2014/2015

Codi: 100343

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500501 Història	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Pere Gabriel Sirvent

Correu electrònic: Pere.Gabriel@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

David Ballester Muñoz

Aram Monfort Coll

Prerequisits

No se n'han previst

Objectius

L'assignatura pretén facilitar als alumnes instruments i recursos adequats per tal de poder assolir un coneixement sòlid a l'entorn dels principals factors polítics, socio-econòmics i culturals que configuraren la societat espanyola i l'estat liberal el darrer quart del segle XIX i la primera meitat del XX, fins el final de la guerra civil del 1936-1939. Per tant, després d'una introducció referida al Sexenni Democràtic del 1868-1874, l'assignatura cobreix l'època de la Restauració borbònica, entre el 1875 i el 1931, i l'època de l'experiència democràtica de la Segona República, entre el 1931 i el 1939. Caldrà, lògicament, incidir en la diversitat d'interpretacions i els debats historiogràfics més rellevants, sense oblidar la necessitat de que l'alumne consolidi un mínim coneixement factual i concret de les situacions i les principals institucions polítiques i socials en ambdues èpoques.

Competències

- Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments de l'anàlisi històrica.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar-ne críticament el desenvolupament.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aprendre de manera autònoma.
2. Comunicar-se tant oralment com per escrit en idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
3. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi històrica.
4. Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la recerca històrica de l'Espanya contemporània.
5. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
6. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
7. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
8. Reconèixer els conceptes històrics clau de la societat espanyola actual.
9. Reconèixer la diversitat i la multiculturalitat.
10. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
11. Treballar en equip respectant tots els punts de vista.
12. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

1. Introducció: La difícil formació d'un sistema polític liberal a Espanya. El Sexenni Democràtic de 1868-1874.
2. La Restauració borbònica el segle XIX, 1875-1902. De la dictadura canovista al Pacte del Pardo (1885). El parlament llarg sagastí i la configuració institucional d'un estat liberal burgès. El torn polític dinàstic dels anys noranta i la crisi colonial. El 1898 i les reformulacions regeneracionistes. Els nacionalismes i els models d'estat liberal en conflicte.
3. Un nou regnat i un nou segle: Alfons XIII i la feblesa del parlamentarisme liberal a Espanya. L'Exèrcit. L'Església. El reformisme dinàstic: Maura i Canalejas. L'oposició republicana i els conflictes socials anteriors al 1914. El Marroc i la Setmana Tràgica de juliol de 1909. Davant la Primera Guerra Mundial: la crisi del règim. Els límits del pragmatisme de Dato i de Romanones. Les Junes de Defensa y la qüestió militar. La mobilització política i social del 1917. El sindicalisme obrer i la situació de Barcelona. Les repercussions a la política governamental: de 1917 a 1922. La nova dreta autoritària.
4. Monarquia i Dictadura, 1923-1931. Primo de Rivera i els intents d'un règim militar. Denúncia del parlamentarisme liberal i denúncia de la política professional. Ordre públic i ordre social: del Sometent a la Unió Patriòtica. El discurs del Nou Estat: El Directori Civil, la Asamblea Nacional Consultiva i l'Organització Corporativa Nacional. El fracàs econòmic, la crisi de la pesseta de 1929 i els escàndols de la Dictadura. La dimissió de Primo de Rivera i l'enfonsament de la Monarquia (1930-1931).
5. La Segona República, 1931-1939. El reformisme social i l'ètica civilista republicana. La construcció d'un nou règim i un nou estat. Les Corts Constituents: el sistema de partits i la constitució de 1931. La política econòmica del bienni reformista. Dinàmica política i conflictivitat social. La reacció de la dreta i el bienni negre, 1933-1936: les dificultats de bastir el centre dreta. La CEDA i l'octubre de 1934. La República de 1936 i el significat del Front Popular. L'alçament militar del juliol de 1936 i la guerra civil. L'evolució dels fronts militars i l'evolució de la política republicana. Sindicalització i militarització de la societat. La derrota del 1939. L'exili.

Dins aquest marc polític i institucional de referència, els professors, tot apuntes-ne alguna indicació, inclouran temàtiques de significació econòmica, social i cultural, com, per exemple, la dels límits i desenvolupament del capitalisme hispànic en el context europeu, la urbanització de la població i les migracions, les renovades formes de la pobresa, els conflictes sindicals i socials i la visibilitat pública i política dels sectors populars i les classes mitjanes, la nacionalització espanyola i l'emergència d'altres processos de nacionalització històrica a la península en contrast, la incidència social de les grans cultures polítiques i ideològiques de la societat contemporània (el conservadorisme i el tradicionalisme, l'integritisme, el liberalisme polític i el liberalisme social,

el republicanisme, el federalisme, el socialisme i l'anarquisme, altres obrerismes, el lliurepensament i el laïcisme, clericalisme i anticlericalisme, el feminisme), els avenços de la cultura popular democràtica i les apostes obreres i populars revolucionàries, etc.

Metodologia

La metodologia docent i les activitats formatives contemplaran aspectes diversos, en la part i proporció que consideri adequada el professor. Per exemple:

Aprenentatge d'estratègies de recerca d'informació.

Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.

Preparació de presentacions orals.

Estudi personal.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	39	1,56	3, 4, 7, 8, 9, 10
Tipus: Supervisades			
Treball/s i lectures textos	12	0,48	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 12
tutories	15	0,6	2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12
Tipus: Autònomes			
estudi personal	40	1,6	1, 4, 8, 9, 10, 11, 12
preparació treballs i comentaris, lectura textos, recerca informació	35	1,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12

Avaluació

L'avaluació contemplarà: a) Prova/es escrites, amb nota acumulada que signifiqui fins un 70 % del total de la qualificació màxima a obtenir; i b) Treball/s, ressenya/es, resums o comentaris d'anàlisi de textos i altres documents (quadres estadístics, gràfics, mapes, imatges, etc.), amb nota acumulada que signifiqui fins un 30 % de la qualificació màxima;

Només es reavaluaran les activitats d'avaluació realitzades. Es considerarà com a "no presentat" l'alumne que hagi fet menys del 40% del total de l'avaluació. Caldrà, a més, assegurar una assistència regular del 70 % a les classes i les activitats fixades de l'assignatura. La còpia de fonts escrites (internet, llibres, treballs, etc.) suposa un zero en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura. En cap cas, la prova de re-avaluació podrà implicar una nota final superior a l'aprobat.

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professorat establirà oportunament els mecanismes per fer-ho.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova /es escrites	70 %	4	0,16	2, 3, 5, 8, 9, 10
treball/s i lectures o comentaris textos	30%	5	0,2	2, 3, 4, 6, 9, 11, 12

Bibliografia

Obres generals:

Bahamonde, A. (coord.); Carasa, P.; Gabriel, P.; Martínez, J.A.; i Pizarroso, A. (2000): Historia de España. Siglo XX, 1875-1939, Madrid, Cátedra.

Casanova, J. (2007): República y Guerra Civil, Barcelona/Madrid, Crítica/Marcial Pons [Vol. 8, de la Historia de España, dirigida per J. Fontana i R. Villares]

Espadas Burgos, M.; Serrano, C.; Anes, R.; Gabriel, P.; Sánchez, A.; Valverde, J.M.(1990): Historia de España. La Restauración 1874-1902, Barcelona, Planeta [Vol. 10, de la Historia de España, dirigida per A. Domínguez Ortiz]

Ruiz Manjon-Cabeza, O. i altres (1990): Alfonso XIII y la Segunda República, 1902-1939, Barcelona, Planeta [vol. 11 de la Historia de España, dirigida per A. Domínguez Ortiz]

Sánchez Jiménez, José (1991): La España Contemporánea. Vol. 2. De 1875 a 1931, i Vol. 3. De 1931 a nuestros días, Madrid, Istmo.

Seco Serrano, C. (1995): La España de Alfonso XIII: el Estado y la política (1902-1931). De los comienzos del reinado a los problemas de la postguerra (1902-1922), Madrid, Espasa-Calpe [vol.38-1 de la Historia de España fundada per R. Menéndez Pidal].

Seco Serrano, C., i Tusell, J. (1995): La España de Alfonso XIII: el estado y la política (1902-1931). Del plano inclinado a la dictadura al final de la monarquía (1923-1931), Madrid, Espasa-Calpe [vol.38-2 de la Historia de España fundada per R. Menéndez Pidal].

Villares, R. i Moreno Luzón, J. (2009): Restauración y Dictadura, Barcelona /Madrid, Crítica / Marcial Pons. [Vol. 7 de la Historia de España, dirigida per J. Fontana i R. Villares]

Monografies temàtiques:

Artola, M. (1991 [1974-1975]): Partidos y programas políticos 1808-1936, Madrid, Alianza, 2 vols.

Castillo, S. (dir); Martín Ramos, JL; Bizcarrondo, M.; Gabriel, P. (2008-2011) Historia de la UGT, vols. 1,2,3,4, Madrid, Siglo XXI

Madrid, F., i Venza, C. (2001): Antología documental del anarquismo español, Madrid, FAL.

Casanova, J. (1997):De la calle al frente. El anarcosindicalismo en España, 1931-1939, Barcelona, Crítica.

Vega, E. (2004): Entre la revolución y la reforma. La CNT a Catalunya (1930-1936), Lleida, Pagès

Towson, N, (ed.); Ramos, D.; Gabriel, P. i altres (1994): El republicanismo en España, 1830-1977, Madrid, Alianza.

Chust, M. i Piqueras, J.A.(comps.), (1996): Republicanos y repúblicas en España, Madrid, Siglo XXI.

Duarte, A. i Gabriel, P., eds. (2000): El republicanismo español, Madrid, Ayer 39.

Granja, de la, J.L., Beramendi, J., Anguera, P. (1999): La España de los nacionalismos y las autonomías, Madrid, Síntesis.

Nadal, J. i Carreras, A., dir i coord. (1990): Pautas regionales de la industrialización española (siglos XIX y XX), Barcelona, Ariel.

Tortella Casares, G., ed. (1997): El desarrollo de la España contemporánea. Madrid, Alianza Editorial.

Monografies diverses (ordenades per les èpoques):

Dardé, C. (1997): La Restauración, 1875-1902. Alfonso XII y la regencia de Maria Cristina, Madrid.

Duarte, A. (1997): La España de la Restauración (1875-1923). Barcelona, Hipótesis.

Balfour, S. (1997): El fin del Imperio Español (1898-1923), Barcelona, Crítica

Serrano, C. (2000 [1987]): El turno del pueblo. Crisis Nacional, Movimientos Populares y Populismo en España. (1890 - 1910), Barcelona, Península.

Meaker, G. (1978) La izquierda revolucionaria en España (1914-1923) Barcelona, Ariel

González Calleja, E. (2005): La España de Primo de Rivera. La modernización autoritaria, 1923-1930, Madrid, Alianza .

Jackson, G. (1978). La República española y la guerra civil(1931-1939), Barcelona, Crítica.

Preston, P. (2001[1994]): La destrucción de la democracia en España: reforma, reacción y revolución en la Segunda República, Madrid, Grijalbo

Graham, H. (2006) La República Española en Guerra (1936-1939), Barcelona, Debate

Solé, J.M. i Villarroya, J. (2005): Breu història de la guerra civil a Catalunya, Barcelona, Edicions 62.